
РЕЦЕНЗИИ

„БЕЖАНСКО ПРАВО“ – ЕДИН ДЪЛГОЧАКВАН ТРУД НА КНИЖНИЯ ПАЗАР

*Димитър Киров**

Кризисните епохи и радикалните промени в обществения живот раждат различни продукти. Едни от тях – във философията, други – в психологията и най-вече в социалната психология, трети – в правото, четвърти – в политиката, в трудово-обществената практика и др. При такива широкомащабни световни кризи като настоящата се появяват произведения, които обогатяват професионалното познание със своята научност, актуалност и прозорливост.

Такова съчинение е току-що излезият от печат труд на адвокат Илиана Савова „Бежанско право“ (С.: Сиби, 2022). Строго погледнато, в предложеното на читателите пространно изложение от над 300 страници е вложено разбирането, че има различни пътища за овладяването на идеите на дадена наука, но един от тях е необходим и задължителен – усвояването на нейните ключови понятия и на взаимовръзките между тях, както и осмислянето на тяхното прилагане в практиката. Въз основа на понятията и категориалния апарат, използвани в областта на убежището и в частност на бежанското право, авторът прави своето задълбочено и пространно изложение.

В своята цялост трудът представлява монографичен анализ на вътрешно взаимно обуславящи се и свързани елементи на бежанското право, включващ първа част – „Общи положения“ („Същност, място и източници на бежанското право“); втора част – „Видове убежища“ („Особености на националната уред-

* Заместник-председател на Държавната агенция за бежанците.

ба“, „Убежище, предоставяно от държавния глава“, „Статут на бежанец“, „Субсидиарна закрила (хуманитарен статут)“, „Временна закрила“); и трета част – „Производство“ („Административно производство“ и „Съдебен контрол“).

В монографията „Бежанско право“ на анализ и интерпретация са подложени различни по ценност и инструменталност понятия и идеи. Налице е културно съчетание на общотеоретичен и частнонаучен правен анализ на изложената в книгата материя и по-конкретно на защитата на правата на човека, поставен в екстремните условията на търсец закрила. Показана е и ролята на държавата и на президента на Република България. Историческият поглед към предмета на изложението е подплатен с достатъчно примери.

Отличителна особеност на книгата е нейната сугестивност и привлекателност от гледна точка на равнището – мислене и разсъждение – особености, които, естествено, задържат дисциплинирания читател над фрагменти, изискващи по-обширно обмисляне и връзки с допълнителни факти, мнения, заключения и теории.

Написана за високите етажи на науката и на обсъжданата материя, със своя изискан стил монографията сякаш предявява изискване към читателя предварително да е извървял определен път на юридическото абстрактно понятийно развитие. Съхранявайки докрай научния дух и подход, тя респектира езотерично ориентирания читател.

На пръв поглед съдържанието на книгата оставя впечатлението, че е предназначена за научни работници и теоретици. Но тя е особено полезна и за професионалистите, работещи в организациите на МВР (Главна дирекция „Гранична полиция“, дирекция „Миграция“), за служителите на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет, както и за всички, работещи в сферата на юриспруденцията – съдии, прокурори, адвокати и др.

Образователно-познавателният характер на книгата е във всякакво съмнение. Трудът на Илиана Савова е много ценно, оригинално научно обосновано изследване, което впечатлява както със своята прецизност и авторска добросъвестност, така и с актуалността на обсъждания предмет. Разглежданата материя засяга едни от най-важните теми на днешния ден – за войната и мира, за

динамичните обществено-политически и социално-икономически процеси, които генерират търсещи закрила чужденци и икономически мигранти. Въпроси, които вероятно все повече и поосезателно ще определят бъдещето и живота на нашата планета.

Трудът на Илиана Савова запълва една очевидна празнота в нашата юридическа литература. Той заслужава адмирации, защото представлява едно задълбочено и обширно научно изследване, което очевидно е резултат на дългогодишни наблюдения и творческа дейност. Гледищата на автора изразяват зрялост, богата ерудиция и компетентност. Значението на този научен труд нараства още повече в условията на разразилата се тежка международна бежанска криза. Няма съмнение, че освен за специалистите книгата ще бъде полезна и за онези общественици и политици, върху които тежи отговорността да вземат решения за преодоляването на кризата. Ако тя не бъде преодоляна, ще сме изправени пред мрачната мисъл на великия Имануел Кант – *че човекът, доколкото това зависи от него, работи за унищожаването на собствения си род.*